

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Unsko - sanski kanton
OPĆINA KLJUČ
OPĆINSKI NAČELNIK
Služba za finansije i trezor

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
Una - Sana canton
MUNICIPALITY OF KLJUC
MAYOR OF MUNICIPALITY

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE KLJUČ
ZA PERIOD 2019. - 2021. GODINE

Ključ, maj 2018. godine

Adresa: OPĆINA KLJUČ, 79280 KLJUČ, ul. Branilaca BiH 78
Telefon: 00387(0)37 662-054,661-100, Fax: 661-104, e-mail: opckljuc@bih.net.ba

Na osnovu članova 15,16,17. i 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16), Općinski načelnik d o n o s i

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE KLJUČ ZA PERIOD 2019.-2021. GODINA

1. UVOD

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16) pripremljen je Dokument okvirnog budžeta Općine Ključ za period 2019.- 2021. godina (DOB) koji sadrži makroekonomske projekcije i prognoze budžetskih sredstava i izdataka za naredne tri godine i predstavlja preliminarni Nacrt budžeta Općine Ključ za 2019. godinu sa početnim projekcijama budžeta za 2020. i 2021. godinu.

Cilj DOB-a je da postavi strateški okvir i gornje granice resursa unutar kojih bi trebalo pripremiti godišnji budžet, te identificirati ključne budžetske opcije koje direktno utiču na mobilizaciju javnih resursa i njihovu raspodjelu u srednjoročnom ciklusu. Zakonom o budžetima u Federaciji BiH uspostavljeno je srednjoročno planiranje kao kontinuiran proces koji počinje donošenjem smjernica ekonomske i fiskalne politike Vlade Federacije BiH u skladu sa kojim se projicira ekonomski i fiskalni položaj u trogodišnjem periodu, a završava odobrenim konačnim budžetom i procjenama za buduće dvije godine.

Navedene smjernice ekonomske i fiskalne politike za trogodišnji period, kao osnova za pripremu DOB-a u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, treba da sadrže strateške ciljeve i pokazatelje ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske pokazatelje, pretpostavke društvenog i privrednog razvoja, procjene prihoda budžeta te promjene javnog duga i strategiju upravljanja javnim dugom.

Također, Zakonom o budžetima u FBiH propisan je budžetski kalendar kojim su utvrđeni krajnji rokovi za svaku fazu budžetskog planiranja i kojim je predviđeno da DOB, kao jedinstven dokument, vlada odnosno načelnik razmatra i usvaja do 30. juna tekuće godine.

Također, potrebno je imati u vidu da DOB kao okvirni dokument za donošenje Budžeta predstavlja osnovu za planiranje jednogodišnjeg budžeta i nije limitirajući faktor planiranja prihoda i izdataka prilikom donošenja dokumenata Budžeta, ali treba predstavljati gornju granicu rashoda za trogodišnji period prilikom pripreme budžetskih zahtjeva iako je skoro nemoguće postići identične vrijednosti projicirane DOB-om i nacrtom, odnosno prijedlogom budžeta.

Služba za finansije i trezor općine Ključ, predlaže Općinskom načelniku da razmotri i usvoji Dokument okvirnog budžeta općine Ključ za period 2019.- 2021. godina kao osnov za pripremu, planiranje i izradu budžeta općine Ključ za fiskalnu 2019. godinu.

1. Strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike u Federaciji BiH

Fiskalna politika države predstavlja jedan od ključnih segemenata ekonomske politike i njen značaj se preventivno ogleda u provođenju procesa oporezivanja i prikupljanja poreznih i drugih prihoda radi finansiranja javnih rashoda. Osnovni zadaci fiskalne politike su smanjenje udjela ukupne javne potrošnje u BDP-u, smanjenja unutrašnjeg i vanjskog duga, te reduciranje fiskalnog deficita u budžetima svih nivoa vlasti što bi trebalo da rezultuje stabilizacijom sistema javnih finansija u Federaciji BiH u srednjoročnom periodu.

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije BiH, Vlada Federacije BiH donosi Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH za naredni srednjoročni period koje sadrže:

- (1) Strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH;
- (2) Osnovne makroekonomske pokazatelje Federacije BiH;
- (3) Osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH;
- (4) Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za fiskalnu i za sljedeće dvije godine;
- (5) Procjenu prihoda budžeta i
- (6) Predviđene promjene javnog duga i strategiju upravljanja javnim dugom.

Cilj Smjernica jeste uputiti djelovanje federalnih i kantonalnih ministarstava i institucija, te jedinica lokalne samouprave na politike i aktivnosti koje će najviše doprinijeti ostvarenju definisanih strateških ciljeva

U skladu sa Programom rada Vlade Federacije BiH, strateški ciljevi i programi koje Vlada namjerava provesti u 2018. godini, vezani su za dalje usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, očuvanje makroekonomske stabilnosti i jačanje fiskalne odgovornosti, ekonomske reforme, izgradnju i rekonstrukciju transportne, energetske i okolišne infrastrukture, nastavak reformi pravosuđa i javne uprave, zdravstva i socijalnog sektora, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, jačanje saradnje sa organizacijama civilnog društva, zaštitu od diskriminacije, te jačanje regionalne saradnje i koordinacije između kantona.

Prioriteti Vlade Federacije BiH će biti usmjereni na projekte intenziviranja privrednog razvoja, jačanja unutrašnje društvene stabilnosti Federacije BiH i jačanja vladavine prava, kao i iniciranje i provedbu reformi usaglašenih sa potrebama BiH. Vlada Federacije BiH će, u saradnji sa drugim nivoima vlasti u BiH, raditi na euroatlanskim integracijama s ciljem osiguranja dugoročno održivog i stabilnog sistema koji će Federaciju BiH učiniti konkurentnijom.

Za ostvarenje navedenih ciljeva neophodne su sveobuhvatne strukturne reforme, obuhvaćene Reformskom agendom BiH, te Programom ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2018. - 2020. godina.

Mjere i prioriteti predviđeni Reformskom agendom, podržani su od strane ključnih partnera u međunarodnim finansijskim institucijama i delegacije EU, a odnose se na:

- (1) Javne finansije, oporezivanje i fiskalnu održivost;
- (2) Poslovnu klimu i konkurentnost;
- (3) Tržište rada;
- (4) Reformu socijalne zaštite i penzija;
- (5) Vladavinu prava i dobro upravljanje i
- (6) Reformu javne uprave.

Utvrđeni prioriteti strukturnih reformi po oblastima u Programu ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2018. - 2020. godina su:

- (1) Upravljanje javnim finansijama;
- (2) Reforma tržišta energije i transporta;
- (3) Sektorski razvoj;
- (4) Poslovno okruženje i smanjenje neformalne ekonomije;
- (5) Obrazovanje i vještine;
- (6) Zapošljavanje i tržište rada, te
- (7) Socijalna inkluzija, smanjenje siromaštva i jednake mogućnosti.

1.1..Makroekonomski scenario za period 2018. -2021.

Makroekonomska perspektiva za period obuhvaćen ovim Smjernicama izrađena je u aprilu i maju tekuće godine, uzimajući u obzir relevantne interne i eksterne pretpostavke koje će imati uticaj na buduća kretanja glavnih makroekonomskih parametara u BiH i Federaciji BiH. Vanjske su pretpostavke najvećim dijelom preuzete iz posljednjih projekcija Evropske komisije, te radnim materijalima Evropske centralne banke, dok su interne pretpostavke bazirane na dostupnim i zvaničnim informacijama relevantnih institucija u BiH i Federaciji BiH.

U BiH se u 2018. godini očekuje dodatno jačanje ekonomskog rasta, te se očekuje da bi stopa realnog rasta BDP-a mogla iznositi 3,2%, sa ključnim osloncem rasta u povećanju domaće tražnje, dok se u periodu od 2019. - 2021. godine očekuje nastavak rasta po prosječnoj stopi od 3,6%

Povoljna dešavanja u eksternom okruženju u smislu pojačanja izvozne tražnje u 2018. godini bi trebala omogućiti nastavak visokog nivoa vanjskotrgovinske razmjene u BiH, te se u ovoj godini očekuje nominalni rast izvoza po stopi od 9,5% i uvoza po stopi od 6,4%.

U narednom srednjoročnom periodu se, pod pretpostavkom pozitivnih efekata provedbe reformskih mjera, očekuju više stope rasta izvoza u odnosu na uvoz, što bi u konačnici trebalo rezultirati smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita.

Na tržištu rada BiH se u tekućoj godini može očekivati nastavak trenda postepenog smanjenja stope nezaposlenosti, odnosno povećanje broja zaposlenih lica. Kao i prethodnih godina, intenzitet rasta broja zaposlenih lica i plata značajno će biti određen poslovnim ambijentom u BiH, odnosno u regionu.

Prema navedenim dešavanjima u BiH se u 2018. godini može očekivati rast broja zaposlenih lica od 2,7% g/g, odnosno prosječne neto plate od 1,9%, dok se u periodu 2019 - 2021. godine može očekivati rast broja zaposlenih lica oko 2,5% - 2,6% g/g, odnosno neto plata 2,4% - 2,8% g/g.

1.2.. Makroekonomski rizici

Glavni rizici za ostvarenje ovih projekcija se mogu klasifikovati u dvije grupe i to na eksterne i interne.

Ključni rizik za ostvarenje ovoga scenarija u kratkom roku bi mogle predstavljati interne dinamike u BiH koje se manifestuju kroz komplikovan sistem donošenja odluka i formiranje vlasti nakon općih izbora u 2018. godini.

Takođe, eventualni zastoj u reformskim procesima gotovo sigurno bi se negativno odrazio i na ekonomski rast. Srednjoročno, postoji rizik migracije stanovništva što bi

uz ostalo moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti rada i sporijim rastom BDP-a. Kada je riječ o industrijskoj proizvodnji, izuzev svega navedenog, postoje i rizici nepovoljnih hidrometeoroloških prilika, od kojih zavisi cjelokupan sektor proizvodnje električne energije.

Najveći rizik po pozitivne promjene na tržištu rada predstavljaju eventualna odstupanja, odnosno neprovođenja planiranih strukturnih reformi. Na kretanje ukupnog nivoa cijena uticaj bi mogli imati interni (promjene cijena komunalija, povećanje akciza), kao i eksterni faktori (primarno kretanje cijena sirove nafte i hrane), te bi svako povećanje cijena koje je brže od pretpostavljenog u osnovnom scenariju moglo uvećati nivo inflacije. Eksterno okruženje predstavlja ključnu strukturnu odrednicu domaće ekonomije, pa stoga i ključni rizik po ekonomski rast leži u eventualnom slabljenju izvozne tražnje, što bi dovelo do smanjenja izvoza bh. proizvoda na inostrana tržišta, posebno izvoza na tržišta zemalja EU.

2. Ekonomska i fiskalna politika u srednjoročnom periodu

2.1. Porezna politika i javni prihodi

Fiskalnu i poreznu politiku u 2018. godini i u narednom periodu karakteriše nastavak provođenja mjera Reformske agende i preuzetih obaveza iz Pisma namjere sa MMFom, sa fokusom na stvaranje povoljnog poslovnog okruženja kroz smanjenje cijene rada, rasterećenje privrede kroz restrukturiranje poreznog sistema, smanjenje poreznog duga, povećanje discipline poreznih obveznika, kreiranje stabilnog poreznog sistema koji ima za cilj da poveća direktne investicije, te približavanje istog standardima Europske unije.

U 2017.godini Parlament Federacije BiH je usvojio Nacrt Zakona o porezu na dohodak kojim se proširuje osnovica dohotka na sve izvore, a posebno naknade iz radnog odnosa koje su do sada imale karakter neoporezivosti, i Nacrt Zakona o doprinosima kojim se smanjuju ukupni doprinosi na platu sa sadašnjih 41,5% na 33,5%.

Oba zakona su poslužila kao dobra osnova za pripremu prijedloga zakona koji su prošli javnu raspravu, i koji će biti razmatrani na Vladi FBiH u drugoj polovini 2018.godine. Očekuje se primjena od 01.01.2019.godine, čime se stvaraju pravne pretpostavke koje omogućavaju suzbijanje sive ekonomije i implementaciju aktivnosti na smanjenju administrativnih prepreka u cilju povećanja zaposlenosti. Imajući u vidu visok nivo poreznog duga, koji prema podacima Porezne uprave FBiH iznosi oko 1,5 milijarde KM, primjenjivan je Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode koji daje pravo otpisa zateznih na javne prihode ukoliko se izmiri glavni dug do određenog datuma, što je imalo značajan efekat na smanjenje duga za 200 mil. KM. Usvajanjem novog Zakona o izmjeni i dopuni zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode produžen je rok do 05.05.2019.godine.

U kontekstu restrukturiranja poreznog sistema potrebno je u budućem periodu sa nivoa kantona podići na federalni nivo oporezivanje imovine, ne mijenjajući korisnike tih javnih prihoda. Sadašnji propisi koji uređuju oporezivanje posjeda i prometa imovine uređeni su na nivou deset Kantona i na nivou jedinica lokalne samouprave, te postoji 20 zakona koji regulišu istu materiju. U cilju pojednostavljenja poslovnog okruženja, u narednom periodu potrebno je donijeti jedinstveni zakon o oporezivanju imovine na nivou FBiH. U cilju smanjenja sive ekonomije u FBiH, Vlada Federacije je uputila u Parlamentarnu proceduru prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnim sistemima. Ovim izmjenama će se pojačati nadzor nad

provođenjem Zakona i veća kontrola obveznika, što bi trebalo rezultirati pojačanjem porezne discipline i smanjenjem neloyalne konkurencije, boljem uređenju tržišta kao i većem stepenu evidentiranja prometa u Federaciji BiH, što bi se u konačnici trebalo odraziti na povećanje naplate indirektnih i direktnih poreza i moguće povoljniji koeficijent za doznačavanje prihoda sa Jedinstvenog računa za Federaciju.

U 2016. godini započete su aktivnosti na poticanju zapošljavanja kroz Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga u okviru Razvojne banke FBiH, i Uredbom o zapošljavanja koja ima za cilj poticanje zapošljavanja kroz subvencioniranje poslodavaca za slučaj zapošljavanja nezaposlenih osoba bez radnog iskustva. Pored toga intezivirane su aktivnosti inspeksijskih organa s ciljem eliminisanja rada „na crno“ i prikriivanja ostvarenog prometa. U narednom periodu će se nastaviti sa dosadašnjim aktivnostima poticanja zapošljavanja uz podršku putem Projekta podrške zapošljavanju u Bosni i Hercegovini iz IBRD kredita Svjetske banke.

Složen sistem organizacije porezne administracije i visok stepen decentralizacije funkcija i procesa odlučivanja, doprinose njenoj neefikasnosti i lošijoj usluzi poreznim obveznicima. Stoga će se i u periodu 2019 -2021.godine nastaviti sa aktivnostima provođenja reforme Porezne uprave Federacije kroz izmjene pravnih pretpostavki koje će omogućiti racionalnije i efikasnije djelovanje Porezne uprave.

Također, kao i u proteklom periodu, nastavlja se kontinuirano provođenje aktivnosti na pojačanom inspeksijskom nadzoru s ciljem poticanja poštivanja propisa u cilju poboljšanja porezne discipline, suzbijanja sive ekonomije, te postizanja efikasnije naplate javnih prihoda.

U oblasti pripadnosti i raspodjele javnih prihoda provode se kontinuirano aktivnosti analize efekata postojećih zakonskih rješenja i analize inicijativa korisnika za izmjene istih, sa ciljem davanja prijedloga za poboljšanje vertikalne i horizontalne raspodjele prihoda od indirektnih poreza i sistema izjednačavanja, koji će pružiti osnov za pripremu novog Zakona o pripadnosti javnih prihoda u FBiH.

Realizacija prezentiranih mjera zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosioca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja koji bi eventualno usporili i/ili odgodili realizaciju istih.

2.2. Javni prihodi za period 2019-2021. godina

Srednjoročni plan ukupnih javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2019 – 2021. godina prati nastavak zabilježenog pozitivnog trenda ostvarenja prihoda i zasniva se na pozitivnim makroekonomskim pretpostavkama.

U plan ukupnih prihoda najvećim udjelom ulaze prihodi po osnovu indirektnih poreza. Projekcije ove kategorije prihoda za Budžet Federacije BiH, kantone, jedinice lokalne samouprave i upravitelje cesta temelje se na srednjoročnom planu ukupnih prihoda od indirektnih poreza na Jedinstvenom računu, koji u skladu sa nadležnosti priprema Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje.

Iste su zasnovane na projekcijama kretanja makroekonomskih pokazatelja u navedenom periodu, kao i na istorijskom trendu naplate ovih prihoda. Plan prihoda po osnovu indirektnih poreza uzima u obzir i efekte primjene Sporazuma o slobodnoj

trgovini između Bosne i Hercegovine i EFTA, kao i efekte adaptiranog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU (SSP), koji je u primjeni od 01.02.2017. godine.

Kako se u skladu sa članom 21. Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, broj: 44/03) iznos prihoda od indirektnih poreza, koje Federacija BiH dobije u raspodjeli sa Jedinstvenog računa, umanjuje za iznos sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga ovog entiteta, raspoloživi prihodi od indirektnih poreza za korisnike u Federaciji BiH će direktno ovisiti i od planiranog nivoa otplate u ovom srednjoročnom periodu.

Realizacija planiranog nivoa javnih prihoda direktno zavisi i od izmjena poreznih politika, kao i drugačijeg ishoda drugih parametara kao što su promjena nivoa zaduženosti od planiranog, povećanje povrata PDV-a i odsustvo stabilnih koeficijenata raspodjele kada se radi o prihodima po osnovu indirektnih poreza, radu porezne administracije, te razvoju ostalih mogućih nepredviđenih događaja. Projekcije su rađene pod pretpostavkom da neće doći do prenosa nadležnosti.

2.3. Projekcije općinskih prihoda

U ovom poglavlju su date projekcije općinskih prihoda koji se planiraju za finansiranje javne potrošnje u toku srednjoročnog perioda, koje su napravljene na osnovu procijenjenih makroekonomskih pokazatelja i postojećih poreskih politika. Projekcije prihoda se zasnivaju na ostvarenim prihodima u 2017. godini, planiranim u 2018. godini i projekciji za 2019-2021. godinu

Vrsta prihoda	Naziv prihoda	Ostvareno	Plan	Projekcija		
		2017	2018	2019	2020	2021
	I. Porezni prihodi	2.048.087	2.198.975	2.261.178	2.383.001	2.466.488
717	Prihodi od indirektnih poreza	1.531.048	1.633.765	1.681.178	1.784.998	1.851.488
711	Porez na dobit	319	10	0	3	0
714	Porezi na imovinu	201.448	254.320	255.000	258.000	260.000
716	Porez na dohodak	315.272	310.880	325.000	340.000	355.000
719	Ostali porezi	0	0	0	0	0
	II. Neporezni prihodi	1.275.746	1.535.996	1.404.820	1.408.550	1.412.610
721	prihodi od poduzetničkih akt. i imovine	52.223	90.994	65.200	66.000	67.000
722	Naknade i takse, vlastiti prihodi	1.223.181	1.444.802	1.339.320	1.342.250	1.345.310
723	Novčane kazne	342	.200	300	300	.300
	III. Tekući transferi	663.817	699.021	690.000	700.000	710.000
732	Tekući transferi	227.270	407.800	430.000	440.000	450.000
733	Donacije	78.826	60.000	60.000	60.000	60.000
742	Kapitalni transferi	357.721	231.221	200.000	200.000	200.000
	UKUPNO PRIHODI (I+II+III)	3.987.650	4.433.992	4.355.998	4.491.551	4.589.098
81	KAPITALNI PRIMICI	36.663	5.000	10.000	10.000	10.000
811	od prodaje stalnih sredstva	36.663	5.000	10.000	10.000	10.000
814	od dugoročnog zaduživanja					
815	od kratkoročnog zaduživanja					
	UKUPNO PRIHODI I PRIMICI	4.024.313	4.438.992	4.365.998	4.501.551	4.599.098
	Prihodi od indirektnih poreza –dc	232.031	225.470	235.620	246.510	257.850
	SVEUKUPNO	4.256.344	4.664.462	4.601.618	4.748.061	4.856.948

2.4. Projekcija prihoda od indirektnih poreza za 2018. godinu i plan za period 2019-2021 godina

Projekcije prihoda po osnovu indirektnih poreza rađene su u skladu sa planom prihoda na Jedinstvenom računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu u aprilu 2018 godine, a temelje se na historijskom trendu naplate prihoda i predviđanjima kretanja makroekonomskih pokazatelja u navedenom periodu.

U obzir su uzeti i efekti kontinuiranog usklađivanja stopa akciza na duhan u BiH sa minimalnim standardima u EU, kao i efekti primjene adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU.

Projekcije prihoda po osnovu indirektnih poreza za korisnike u Federaciji BiH iskazane su prema primjenjivanim koeficijentima raspodjele za 2018. godinu, utvrđenim Uputstvom o određivanju učešća kantona, jedinica lokalne samouprave i nadležnih kantonalnih ustanova za ceste u prihodima od indirektnih poreza i načinu raspoređivanja tih prihoda za 2018 godinu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 101/17 i 27/18)

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza rađene su opreznim pristupom na bazi prosječnog koeficijenta raspodjele između entiteta iz 2017.godine , ne uzimajući u obzir neizvršena poravnanja između Federacije BiH i Republike Srpske u skladu sa Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda („Službeni glasnik BiH“ broj: 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17).

Izvršenje prihoda po osnovu indirektnih poreza za 2017 godinu – revidirana projekcija za 2018. godinu i plan za period 2019-2021. godina (kanton i općine)

	IZVRŠENJE	PLAN			
	2017	2018	2019	2020	2021
Unsko-sanski kanton	157.725.246	162.168.209	174.016.479	184.762.728	191.644.991
KANTON	131.482.792	134.979.012	144.840.795	153.785.324	159.513.703
Bihać	4.723.393	4.858.735	5.213.722	5.535.691	5.741.891
Bosanska Krupa	2.557.212	2.659.766	2.854.093	3.030.345	3.143.223
Bosanski Petrovac	916.541	923.738	991.228	1.052.441	1.091.643
Bužim	1.870.323	1.952.496	2.095.148	2.224.532	2.307.394
Cazin	6.914.402	7.209.874	7.736.639	8.214.409	8.520.389
Ključ	1.531.017	1.566.712	1.681.178	1.784.998	1.851.488
Sanski Most	3.746.853	3.842.837	4.123.601	4.378.251	4.541.337
Velika Kladuša	3.982.712	4.175.040	4.480.075	4.756.738	4.933.923
OPĆINE / GRADOVI - ukupno	26.242.454	27.189.197	29.175.683	30.977.404	32.131.288

Projekcije su rađene na bazi ukupnog plana prihoda na Jedinstvenom računu preuzetog od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje, a raspodjela prihoda za kantone i općine pojedinačno za 2018. godinu i period 2019-2021 godina urađena je u skladu sa metodologijom propisanom Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15).

2.5 Ukupna naplata

Prema preliminarnom izvještaju UIO po vrstama prihoda u mjesecu aprilu bruto naplata prihoda je porasla za 18,7 mil KM ili za 3,3%. Zbog povećanih isplata povrata neto naplata prihoda bila je veća za 7,7 mil KM ili za 1,6%, a kumulativna neto

naplata za 137,5 mil KM, što predstavlja rast od 8% u odnosu na isti preiod 2017. Glavni generator rasta prihoda u prva četiri mjeseca 2018. je PDV, kojeg je naplaćeno 58,4 mil KM više nego 2017. Potrebno je imati u vidu i visok iznos neusklađenih prihoda od cca 24 mil KM, od kojeg se znatan dio odnosi na PDV, tako da se nakon usklađivanja uplata sa prijavama može očekivati i veći neto efekti na PDV-u. Izmjene Zakona o akcizama su donijele dodatni rast prihoda od putarine od 55,8 mil KM. Manji rast je zabilježen kod prihoda od carina (7,6 mil KM) i akciza (6,8 mil KM).

Poređenje nominalne bruto i neto naplate pokazuje da je i bruto i neto naplata u prva četiri mjeseca 2018. iznad naplate u prethodnim godinama, odnosno da u nominalnom smislu predstavljaju maksimum od uvođenja PDV-a. Prihodi od putarine bilježe snažan rast zbog rasta stope od 1.2.2018. Ipak, usporavanje uvoza i domaćeg prometa derivata, kao posljedica rasta maloprodajnih cijena odražava se i na naplatu prihoda od putarine.

2017. godina je bila godina rekordne naplate prihoda od indirektnih poreza, bruto i neto, i, ujedno, godina izuzetno visokog rasta izvoza od 17,4% i snažnog rasta uvoza od 12,2%, koji su u velikoj mjeri determinirali bruto i neto naplatu. U prvom polugodištu stopa rasta je iznosila 3,1%, da bi u drugom dijelu godine, sve do decembra, stope rasta neto prihoda dosezale i 5,7%. Međutim, neočekivano loša naplata prihoda u decembru kumulativnu stopu rasta neto prihoda je smanjila sa 4,8%, koliko je ostvareno za jedanaest mjeseci, na 3,5%.

Najvažniji segmenti rasta bruto prihoda od indirektnih poreza bili su PDV na uvoz, potom domaći PDV, te u manjoj mjeri prihodi od carina, putarine, akciza na derivate nafte i duhanske prerađevine. Važan faktor rasta bila je i potrošnja nerezidenata u tranzitu, uključujući i turizam, te prekograničnoj i malograničnoj potrošnji, koja je posljedica regionalne konkurentnosti cijena derivata u BiH.

Iako se očekivalo da će primjena adaptiranog SSP od 1.2.2017. donijeti značajan pad prihoda od carina ostvaren je neto porast prihoda od 20,9 mil KM. U prvom kvartalu 2018. nastavljeni su pozitivni trendovi u naplati prihoda od indirektnih poreza. Prema preliminarnom izvještaju o gotovinskom toku na JR UIO u prvom kvartalu 2018. bruto naplata je iznosila 1,701 mlrd KM. Isplate povrata su bile veće za 25,4 mil KM u odnosu na prvi kvartal 2017., što je umanjilo efekte bruto naplate. U konačnici neto naplata prihoda od indirektnih poreza je bila veća za 132,7 mil KM od naplate u prvom kvartalu 2017, odnosno za 10,6% . Vrlo visoka stopa rasta prihoda u prvom kvartalu 2018. u određenoj mjeri odstupa od uobičajene sheme naplate indirektnih poreza.

Imajući u vidu, s jedne strane, pad prihoda u decembru u vezi sa uvozom (PDV, akcize), koji je neuobičajen s obzirom na tradicionalno visoku naplatu krajem godine zbog novogodišnjih praznika, te, s druge strane, diskrepancu između kretanja uvoza dobara i PDV na uvoz u decembru , može se zaključiti da je došlo do prelijevanja dijela prihoda iz 2017. u 2018.godinu. Isto tako, može se pretpostaviti i da je određeni dio aktivnosti obveznika koji se uobičajeno realizirao krajem godine prenesen u narednu godinu.

Poređenje naplate prihoda od indirektnih poreza u prvom kvartalu 2018. u odnosu na prvi kvartal prethodne godine ukazuje na zaključak da je naplata prihoda od indirektnih poreza u nominalnom iznosu bila najuspješnija od uspostave UIO.

Snažno pogoršanje naplate prihoda od PDV-a u decembru 2017. bilo je uzrokovano padom uvoza i enormnim isplatama povrata PDV-a. Diskrepanca između pada uvoza u decembru i pada PDV-a na uvoz ukazuje da se dio prihoda od PDV-a na uvoz zbog rokova plaćanja carinskog duga prelio u januar 2018., kada su ostvarene vrlo visoke stope rasta bruto i neto PDV-a od 14 % i 10,8 %, respektivno

U februaru je nastupila stabilizacija bruto naplate, a u martu je ostvarena stopa rasta od 2,3 %. Pomjeranje isplata povrata u februaru zbog uvođenja novog PDV software-a donijelo je visoku stopu rasta neto PDV-a od 11,7%. Snažni rast isplata redovitih i kumuliranih zahtjeva za isplatu povrata PDV-a u martu od 11,7 %, uz skroman rast bruto naplate, rezultirao je padom neto prihoda od PDV-a od 0,9 % . Usporavanje bruto naplate u februaru i martu je dovelo do usporavanja stope rasta kumulativne bruto naplate u prvom kvartalu na, i dalje, vrlo visokih 7,6 %, dok je zbog rasta isplata povrata PDV-a od 9,3 % stopa rasta kumulativnog neto PDV-a smanjena na 6,9 %. Iz pregleda kvartalnih trendova u naplati neto PDV-a može se uočiti da pozitivna kretanja u naplati PDV-a traju već devet kvartala, sa iznimkom pada u četvrtom kvartalu 2017., koji je, velikim dijelom, posljedica prolongiranja isplate povrata iz prethodnih mjeseci zbog sprovođenja opsežnih kontrola povrata od strane UIO.

S obzirom da je prema preliminarnom izvještaju UIO privremeno ostalo neusklađeno 21,8 mil KM mogu se očekivati i više stope rasta PDV-a u prvom kvartalu 2018. Visok rast bruto PDV-a u prvom kvartalu 2018. rezultat je snažnog rasta PDV-a na uvoz i skromnijeg rasta domaćeg PDV-a. Nakon usklađivanja neusklađenih prihoda može se očekivati blago poboljšanje u naplati domaćeg PDV-a.

Poređenje isplate povrata PDV-a u prvom kvartalu u 2018.g. sa 2017. ukazuju na povećanje povrata obveznicima od 13,7% ili +35,9 mil KM, dok je povrata međunarodnim projektima isplaćeno 10,6 mil KM manje nego u istom razdoblju 2017. Pregled kvartalnih trendova pokazuje da je relativni rast povrata PDV-a u prvom kvartalu i pored nominalnog rasta bio znatno niži nego u 2017.godini. Međutim, prosječna stopa izdvajanja iz bruto PDV-a za isplatu povrata u prvom kvartalu 2018. iznosila je 27,3 %, što je za 0,6 postotnih poena viša nego u 2017., a znatno viša nego u prethodnim godinama.

Odjeljenje za makroekonomsku analizu je u aprilu mjesecu 2018. godine izradila osnovni scenario projekcija prihoda od indirektnih poreza za period 2018 - 2021. godina kako je prikazano u tabeli

Vrsta prihoda (neto)	U mil KM					Projektovana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija							
	2017	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
PDV	3.576,1	3.728,0	3.861,0	3.987,7	4.121,0	4,2 %	3,6 %	3,3 %	3,3 %
Akcize	1.464,8	1.450,5	1.456,7	1.491,7	1.528,5	-1,0 %	0,4 %	2,4 %	2,5 %
Carine	269,1	288,2	304,9	322,6	341,6	-7,1 %	5,8 %	5,8 %	5,9 %
Putarina	382,5	573,9	602,2	611,8	622,2	50,0 %	4,9 %	1,6 %	1,7 %

Ostalo	33,4	39,7	40,1	40,5	40,9	18,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Ukupno	5.726,0	6.080,4	6.264,9	6.454,4	6.654,3	6,2 %	3,0 %	3,0 %	3,1 %
Putarina (0,10 KM/l)	-152,8	352,5	-376,5	-382,5	-389,0	137,7%	6,8 %	1,6 %	1,7 %
Sredstva za raspodjelu	5.573,2	5.727,9	5.630,9	5.888,4	6.265,2	2,8 %	2,78%	3,1 %	3,2 %

2.6. Projekcije za 2019-2021 godinu

Pretpostavke za izradu projekcija su sljedeće:

- prognoze makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za period 2018-2021 iz marta 2018;
- izmjene Zakona o akcizama u primjeni od 1.2.2018.godine
- nastavak harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU i primjena nove politike oporezivanja rezanog duhana ;
- efekti primjene adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU (SSP) u primjeni od 01.02.2017.godine
- tekući trendovi u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Projektovane stope rasta prihoda za 2019., 2020., i 2021. godinu iznose 3,0%, 3,0% i 3,1% respektivno. Projekcija prihoda u navedenom periodu zasnovana je na projektovanim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, istorijskoj sezonskoj šemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2018. godinu, te efektima izmjena politika u oblasti akciza na derivate nafte i putarine.

Najveći generator suficita prihoda od indirektnih poreza u navedenom periodu je PDV, s obzirom na njegovo značajno učešće u prihodima, te planiranim stabilnim stopama rasta. U sve tri navedene godine prihodi od PDV-a generišu preko dvije trećine apsolutnog godišnjeg projektovanog rasta prihoda.

Projekcije prihoda od akciza na duhanske prerađevine za 2019. temelje se na rastu specifične akcize na nivo od 1,65 KM/paklici. Ukoliko se novo dodatno poresko opterećenje (akciza + PDV) prevale u cijelosti na maloprodajne cijene ukupan iznos akciza sadržan u maloprodajnim cijenama svih brendova cigareta bi trebao biti viši od zakonom propisanog plafona od 176 KM/1000 kom (ili 3,52 KM/paklici). Time bi se proces harmonizacije poreskog opterećenja cigareta sa važećim standardom EU (90 EUR/1000 kom) okončao u 2019. Novo povećanje akciza u 2019. donijeće dalje pogoršanje na tržištu cigareta, jačanje crnog tržišta i eroziju prihoda. Okončanje procesa harmonizacije bi u 2020. i 2021. trebalo dovesti do stabilizacije tržišta i rasta prihoda od akciza u skladu projekcijama rasta potrošnje i dohotka. Polazeći od navedenih pretpostavki u 2019. se očekuje pad prihoda od akciza od 0,9 %, a u 2020. i 2021. rast od 3,1 % i 3,2 % respektivno.

2.7. Rizici po projekcije

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uslove u BiH i u svijetu ostvarenje projektovanog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2018-2021 je podložno sljedećim rizicima:

-projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije

makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svako odstupanje ovih parametara od projektovanih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;

- slabiji ekonomski oporavak glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- jačanje crnog tržišta duhanskih prerađevina, uzrokovano bržim rastom poreznog opterećenja cigareta u BiH u odnosu na zemlje u okruženju, može ugroziti izvršenje projekcija prihoda od akciza na cigarete;
- pojava eksternih šokova, u vidu rasta cijena nafte i derivata na svjetskom tržištu izvan sadašnjih očekivanja, pogodice tržište derivata u BiH i negativno će se odraziti na potrošnju derivata, a time i na izvršenje projekcija prihoda od akciza na derivate i putarine iz cijene naftnih derivata.

2.8. Direktni porezi

Iz projekcije prihoda Federalnog ministarstva finansija - Sektor za poreznu politiku i javne prihode vidljivo je uvećanje svih vrsta prihoda koje su na raspolaganju općinama. Porez na dohodak se prema odredbama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u F BiH raspoređuje u između kantona i općina u omjeru 65,54 : 34,46 %. Procjena za naredne tri godine je uvećanje za 4 % u odnosu na plan u 2018. godini.

2.9. Neporezni prihodi, donacije, tekući i kapitalni transferi

Neporezni prihodi općine uključuju takse i naknade, novčane kazne i ostale neporezne prihode (uključujući vlastite prihode budžetskih korisnika), a najveće učešće imaju općinske komunalne takse nakon donijete Odluke o komunalnim taksama-prečišćen tekst općine Ključ („Službeni glasnik općine Ključ“ broj: 05/14 i 07/17), kao i općinske komunalne naknade. Ostvareni neporezni prihodi u 2017. godini iznose 1.334.724,92 KM; planirani neporezni prihodi u 2018. godini iznose 1.597.375,35 KM; projekcije u 2019. godini 1.468.820,00 KM; u 2020. godini 1.477.000,00 KM, a u 2020.godini 1.486.000,00 KM.

Donacije se planiraju za sufinansiranje smještaja šticenika u ustanove socijalne zaštite. Tekući transferi se planiraju za beneficije socijalne zaštite; obilježavanje značajnih datuma i događaja; sufinansiranje troškova smještaja u kampovima

Kapitalni transferi se planiraju za realizaciju određenih projekata od sredstava sa viših nivoa vlasti.

3 - Upravljanje javnim rashodima na nivou općine

Osnovna pretpostavka unutar fiskalne strategije je da će fiskalna situacija ostati ograničena i uska i kao takva neće biti dovoljna za ostvarenje planiranih projekata, kao i zakonom propisanih obaveza.

U skladu sa planiranim okvirom raspoloživih resursa i politikom javnih rashoda, u ovom poglavlju date su preporuke o strukturi budžetske potrošnje za naredni trogodišnji period po glavnim ekonomskim stavkama.

U ovom poglavlju su sažeta glavna pitanja iz oblasti upravljanja javnim sredstvima slijedeći ekonomsku klasifikaciju na kojoj se zasnivaju budžeti. Analiza potrošnje predstavlja važan element srednjoročnog planiranja budžeta i čini okvir za izradu

planova potrošnje i budžetske plafone. Ovo poglavlje je fokusirano na analizu troškova plata i naknada u javnom sektoru, izdataka za materijal i usluge, tekuće transfere, kamate, kapitalne grantove i kapitalne izdatke.

Projekcije rashoda i izdataka općine Ključ za period 2019 - 2021.godina

OPIS	Ostvareno	Plan	Projekcija		
	2017	2018	2019	2020	2021
UKUPNI RASHODI	4.410.820	4.656.247	4.470.618	4.609.061	4.662.948
Ukupni troškovi plata	1.860.668	1.964.102	2.010.960	2.024.180	2.044.320
Plate	1.499.593	1.576.537	1.602.860	1.610.800	1.618.700
Naknade	202.489	220.175	238.000	241.000	250.000
Doprinosi	158.586	167.390	170.100	172.380	175.620
Izdaci za materijal i usluge	628.749	701.307	710.000	718.000	721.000
Transferi	1.438.825	1.468.551	1.428.650	1.487.540	1.478.880
Transferi drugim nivoima vlasti	28.100	31.100	29.000	63.000	29.000
Transferi pojedincima	225.096	309.000	320.000	330.000	340.000
Grantovi neprofitnim organizacijama	947.603	858.651	869.650	880.540	891.880
Subvencije JP	225.209	252.800	192.000	195.000	198.000
Ostali transferi	12.817	17.000	18.000	19.000	20.000
Kapitalni grantovi	480.599	520.028	318.828	377.261	416.768
Izdaci za kamate	1.979	2.259	2.180	2.080	1.980
Kapitalni izdaci	108.849	475.753	131.000	139.000	194.000
Nabavka stalnih sredstava	95.951	461.753	117.000	125.000	180.000
Izdaci za otplatu duga	12.898	14.000	14.000	14.000	14.000
UKUPNI RASHODI I IZDACI	4.519.669	5.132.000	4.601.618	4.748.061	4.856.948

Ostvareni rashodi i izdaci u 2017. godini su iznosili 4.519.669,00 KM; planirani rashodi i izdaci u 2018. godini iznose 5.132.000,00 KM, dok projicirani rashodi i izdaci u 2019. godini iznose 4.601.618,00 KM; u 2020. godini 4.748.061,00 KM, a u 2021. godini 4.856.948,00 KM.

Procentualno učešće rashoda i izdataka u ukupnim rashodima i izdacima

God.	Plaće i naknade	Izdaci za materijal i usluge	Tekući transferi	Izdaci za kamate	Kapitalni transferi	Nabavka stalnih sredstava	Otplata dugova
2017	41,17	13,92	31,84	0,04	10,63	2,12	0,28
2018	38,28	13,67	28,62	0,04	10,13	8,99	0,27
2019	43,71	15,43	31,05	0,04	6,93	2,54	0,30
2020	42,64	15,13	31,33	0,04	7,94	2,63	0,29
2021	42,10	14,85	30,45	0,04	8,58	3,70	0,28

Uporedna tabela zaposlenih / nezaposlenih u Federaciji BiH

	2015	2016	2017	II/2018
Broj zaposlenih	450.121	457.974	472.575	460.971
Broj nezaposlenih	390.204	377.854	348.639	349.226

Uporedna tabela bruto / neto plaća u Federaciji BiH

	2015	2016	2017	IV/2018
Prosječna neto plaća u KM	830	839	860	872
Prosječna bruto plaća u KM	1.269	1.283	1.318	1.338

Izdaci za materijal i usluge

Ostvareni izdaci za materijal i usluge u 2017. iznose 13,92 %, planirani u 2018. godini 13,67 %, procijenjeni u 2019. 15,43 % i u 2020. godini 15,13 %, a u 2021. godini 14,85 % u ostvarenim, planiranim i procijenjenim budžetima za navedene godine.

Tekući transferi

Poslije izdvajanja za plaće i naknade zaposlenih, značajni udio u rashodima u budžetu općine otpada na tekuće transfere. U srednjoročnom periodu, od ključne je važnosti usvojiti restriktivnu praksu kod tekućih transfera i uvesti obavezu za kvalitetnijim obrazloženjem kod podnošenja budžetskih zahtjeva. Najveći udio u tekućim transferima imaju grantovi neprofitnim organizacijama i subvencije preduzećima.

Ostvarena izdvajanja za tekuće transfere u 2017 godini su iznosila 13,92 %, planirana u 2018. 28,62 %, da bi procijenjena potrošnja u 2019. godini iznosila 31,05 %, a u 2020. i 2021. godini 31,33 % i 30,45 % .

Kapitalni grantovi i kapitalni izdaci

Kapitalni grantovi i kapitalni izdaci najvećim dijelom zavise od sredstava koje doznavaču viši nivoi vlasti, visine sredstava od ŠPD „Unsko-sanske šume“ i visine vodnih naknada i koncesija

Stanje i projekcije javnog duga su od izuzetne važnosti za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

Ugovaranje novih zaduživanja također podrazumijeva analizu i pažljivu selekciju, u zavisnosti od potreba za finansiranjem i dostupnih izvora finansiranja, a u svrhu realizacije ciljeva upravljanja dugom.

Srednjoročna strategija upravljanja dugom treba dati pregled troškova i rizika duga Federacije BiH u narednom periodu, pod pretpostavkom realizacije investicionih projekata u okviru prognoziranih makroekonomskih pokazatelja, te procijeniti troškove njegovog servisiranja ukoliko dođe do nepredviđenih šokova na tržištu u smislu variranja kamatnih stopa i deviznih kurseva.

Prilikom planiranja zaduživanja, voditi će se računa o održanju ravnomjerne strukture otplate duga po godinama u cilju minimiziranja rizika refinansiranja, maksimalno će se koristiti zaduživanje u EUR i KM sa fiksnim kamatnim stopama u cilju smanjenja valutnog i kamatnog rizika.

Obaveze po novim zaduživanjima za investicione projekte treba da izmiruju krajnji korisnici kreditnih sredstava. Prema projekcijama, stanje duga u Federaciji BiH na kraju 2018. godine, kao posljedica povećanja vanjskog zaduženja (finansiranje projekata uključenih u federalne i kantonalne programe javnih investicija, povlačenje sredstava MMF-a i Svjetske banke) će biti veće od stanja duga na kraju 2017. godine

Općina Ključ ima obavezu po kreditu od Svjetske banke za sanaciju komunalne infrastrukture sektor «Vodoopskrba, kanalizacija i čvrsti otpad» (kredit se otplaćuje do prvog oktobra 2035.godine) .

4. Mjere i preporuke za upravljanje prihodima i rashodima u Općini Ključ

Prijedlozi mjera za uspješnu fiskalnu i makroekonomsku politiku Općine su:

- restriktivna politika prema potrošnji budžetskih sredstava
- budžetska disciplina i jačanje fiskalne odgovornosti korisnika budžetskih sredstava
- jačanje makroekonomske stabilnosti (važna uloga nadležnih službi, privatnog sektora, javnih preduzeća i ustanova i ostalih korisnika
- provođenje reforme javne uprave, javnih preduzeća i ustanova
- provođenje mjera za poticanje zaposlenosti u javnom i privatnom sektoru
- poboljšanje naplate poreznih i neporeznih prihoda
- koordinacija i pojačane aktivnosti svih korisnika budžetskih sredstava u prikupljanju prihoda sa svih nivoa vlasti

5. Budžetski prioriteti za period 2019 - 2021. godina

Osnovna funkcija DOB-a općine Ključ za period 2019.-2021. godina, je da pored osiguranja fiskalne discipline budžetskih korisnika osigura alokaciju budžetskih sredstava u skladu sa strateškim prioritetima općine Ključ.

Cilj DOB-a je da pruži kvalitetniji strateški osnov za srednjoročno planiranje budžeta i pripremu godišnjih budžeta, kroz povezivanje trogodišnjih projekcija rashoda sa utvrđenim srednjoročnim prioritetima općine.

U skladu sa članom 18. Zakona o budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13; 9/14;13/14; 8/15, 91/15, 102/15 i 104/16) nakon

usvajanja od strane Općinskog načelnika, ovaj dokument bit će objavljen na web stranici općine Ključ i dostavljen Općinskom vijeću kao informacija uz Nacrt budžeta općine Ključ za 2019. godinu.

Broj: 01-14-952-1/18

Ključ, 25.06.2018 godine

OPĆINSKI NAČELNIK

Nedžad Zukanović, prof.